

զանազան գրչափորձութիւնք, իսկ միւս երեսին հետեւեալ ոտանաւորը.

«Ես Աբրահամ վարդապետս Բաղիշեցի
ելեալ փախստեամբ ի Վան գնացի,
ուրիշ ամիս ես անդ կացի,
որ մի երբէք ոչ խնդացի,
թիւ ըն տարոյն երբ թուեցի.
Ի կաճառէ յարմարեցի
զի այն քաղաքն չարեօք էր լի
զոր հաւատով մարդ չկայր մի,
որքան ես անդ ի շուրջ եկի,
ծաղիլ ուստէք ոչ գիտացի,
զի մարդ բարի ոչ գտանի.
Երկիրըն այն յոյժ խոտելի,
բայց միայն ոմն մանկագունի
յոր մեծատուն վերաձայնի
խօջալ մարխաս գեր գովելի,
անուն որդոյն միրզախանի,
սա՛ եղև ինձ յոյժ սիրելի,
եղբայրագիր և նազելի,
հանց մեծարէր զիս ի պատուի,
մինչ օրըն վերջ պատուով էր, լի:

ՆԻՒԹԵՐ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

ՏՓԽԻՄԻ ԵՒ ԵՐԵՒԱՆԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ 1836 ԹՈՒԻՆ

Յովհաննէս Ը. կաթողիկոսը 1836 թ. օգոստ. 18 ին Յ 247 գրութեամբ ընդարձակ բացատրութիւններ է տալիս Վրաստանի պարոն կուսակալին, որից

այստեղ մենք առաջ ենք բերում այն կտորները, որոնք վերաբերում են Հայոց թեմական դպրոցներին:

8. Վնաս ալօթեան վիճակի գիտութեան Հոգևորականաց մերոց, ես հարկաւոր համարիմ առաւել քան զամենայն դարձուցանել զգիտաւորութիւն իմ յուսումնականութիւն նոցա, յորում ի ներկայս չեն ըստ ամենայնի կատարեալ Հոգևորականք մեր մանաւանդ յայսկոյս Կովկասու, վասնորոյ և արժան համարիմք կարգել զՀոգևոր դպրոցս յամենայն վիճակս Ռուսաստանի, որոց Հոգևոր կառավարչացն յանձնել, ըստ զօրութեան 114. յօդուածոյն այսորիկ բարձրագոյն կարգադրութեանն, զի նոքա նկատմամբ տարեկան արդեանց նոցա յանձնեալ վիճակացն, կառուցեն ուր և յարմար համարեսցին զհարկաւոր թիւս դպրոցաց, և պատրաստեսցեն զմանրամասնեալ կանօնս վասն սահմանելոյ զընթացս ուսման և զամենայն ներքին կարգադրութիւնս դպրոցաց առի առաջի առնել զայն լուսաւորչական Հայոց Սիւն-հոգոսին Էջմիածնի:

9. Աստանօր հարկաւոր համարիմք ասել ինչ զուսումնարանէն Հայոց Թիֆլիզոյ որ յանձնեալ էր վերատեսչութեան առանձին կօմիտէտի կազմելոյ ի պատուաւոր անդամոց ազգիս մերոյ. ըստ այսմ դատողութիւն իմ է, արձակել՝ զանդամս կօմիտէտին զկնի պահանջելոյն ի նոցանէ զօրինաւոր հաշիւ վեցամեալ տնտեսութեան նոցա, զվարժարանն դարձուցանել ի Հոգևոր Սէմինարիայ: Պահանջեալ նոյնպէս զհաշիւ և ի հոգեբարձուացն մահտեսի Կասպարին Վանեցւոյ, յաղագս օրինաւոր կարգադրելոյն նոցա զկտակեալ դրամսն համաձայն կամաց հանգուցելոյն:

10. Իսկ որովհետև կառավարիչ վիճակին Երևանու եմ ես, վասնորոյ և զտնօրէնութիւնս իմ վասն նորին յուսումնականութեան մասին կարգեմ աստանօր: Ի վի-

ճակին Երևանու առաւել յարմար համարիմք, կառու-
ցանել զհոգեւոր դպրոց մի յերևան քաղաքի, բաղկա-
ցեալ յերից դասատանց, յորում ուսուցեն զլեզուս հայոց,
ռուսաց և պարսից և զայլ գիտութիւնս այսու դասա-
ւորութեամբ:

11. ա. դասատան. ուսուցեն լոկ ընթեռնուլ և
գրել հայերէն, ռուսերէն և
պարսկերէն:

12. ք. դասատան. Հայերէն. քերականութիւն,
քրիստոնէական վարդապետու-
թիւն, պատմութիւն ազգային,
և եկեղեցական Հոգեւոր երա-
ժշտական ուսանելիք:

13.

Ռուսերէն

Քերականութիւն, առաջին մա-
սըն թուաբանութեան, պատ-
մութիւն ռուսաց կայսերու-
թեան, աշխարհագրութիւն
նոյն կայսերութեան և բառա-
գիտութիւն:

14.

Պարսկերէն.

Սկզբունք քերականութեաննո-
ցա և բառագիտութիւն:

15.

գ. դասատան. Հայերէն. ճարտասանութիւն .
թարգմանութիւն ի ռուսաց ի
հայ:

16.

Ռուսերէն

Ճարտասանութիւն, թարգմա-
նութիւն ի հայոց լեզուէ ի
ռուս, երկրորդ մասն թուա-
բանութեան. ընդհանուր ազ-

17.

գալին պատմութիւն: Ընդհա-
նուր աշխարհագրութիւն:

Պարսկերէն

Այլ գերագոյն ուսանելիք ըստ
լեզուի նոցա. և թարգմանու-
թիւն ի պարսից ի հայ, և ի
հայոց ի պարս լեզու:

Ս. ՆԱԶԱՐԵԱՆԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Գիտնական բարեկամի իւրում Հօր Եփրեմայ Աս-
պետ վարդապետի

Ի Ս. Նազարեանց խնդա՛լ:

Ձհարազատիդ ընկալեալ զնամակ գեղեցկաբան՝ որում
ի վաղուց հետէ ապաժոյժ սպասէի, այո ոչ առանց բաղցր
համոզանաց սրտի ընթերցայ զայն, տեղեկացեալ ամենայն
պատճառաց՝ որոց եղև խափանարկուն ձեզ լինել ի պատաս-
խանարութիւն իմոյս թղթոյ: Յաւ է ապաքէն հայրենասէր
մերոյս սրտի տեղեկանալ առ ի ձէնջ՝ թէ Հայազինք մեր յա-
ռաջն յօժարամիտ առ օգտակարս, իսկ ի վերջն դանդաղ և
սառն՝ սակաւ ինչ ի լաւագոնիցն յառաջ տանեն. խոստո-
վանիմ պարզամիտ՝ եթէ այդ արատ՝ վրդովեցուցիչ բարե-
սիրացն սրտի՝ է մի ի ժառանգականացն Հայոց. զայդման-
սիրութենէ իմաստութեան առ նախնիս մեր՝ իշխանս և թա-
գաւորս՝ բանս բամբասանաց բազումս առնէ արդէն բերթո-
ղահայրն մեր Մովսէս Խորենացի (գիրք ա. գլ. 8): Մի միայն
ծաղիկ և պարծանք հայկականս անուան՝ Հարբ և վարդա-
պետք եկեղեցւոյ՝ զորոց ականաւոր արգասեաց ի դպրու-
թեանս մասին կարէք ընթեռնուլ և յիմուլմս համառօտ տե-
սութեան Հայոց դպրութեան ցդարն երեքտասաներորդ՝ շա-
րագրելոյ ի Ռուս լեզու՝ որոյ օրինակք երեք այո և հինգք
և վեցք և եօթն են առ ձեզ ի Պետերբուրգ: Մեծամեծ
նպատակք կան առաջի աչաց իմոց. այլ ափսո՛ս՝ զի այսմ